

6D072400 «Технологиялық машиналар мен жабдықтар» мамандығы бойынша Философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесіне ізденуші Қосатбекова Динара Шадиярбековнаның «Астық-шөп-тыңайтқыш сепкіш сіңірушісінің параметрлерін негіздеу мен әзірлеу және оның жұмысшы бетінің жұмыс қорын арттыру» атты диссертациясына

ПІКІР

Қазіргі таңда елімізде жайылымдардың тозуы және малды сапалы азықпен өамтамасыз ету мәселесі өзекті болып отыр. Мал басының өсуі жайылымдардың тапталуына, яғни, шөп шығымының азаюына әкеліп соқтыруда. Екпе шөп егілген шабындықтарда да жаңартудың болмауынан шөптің селдіреп, өнімділігінің аз болуы жиі кездесуде. Сондықтан қазіргі таңда жайылымдар мен шабындықтардың тиімділігін арттыру мәселесі өте маңызды болып отыр, яғни, диссертация тақырыбы өзекті сұрақты шешуге бағытталған.

Қолданыстағы конструкциялар мен зерттеу жұмыстарының егжей-тегжейлі талдауы авторға Қазақстан Республикасының патенттерімен қорғалатын шөп тұқымдарын шымға тыңайтқыш енгізе отырып себетін сепкіш құрылғының өзіндік конструкциясын ұсынуға мүмкіндік берді.

Автор алған тәуелділіктер сепкіш сіңірушісінің топырақпен әсерлесуін барынша сипаттап, оңтайлы мәндерін негіздеп, тарту кедергісін құрылымдық және технологиялық параметрлерді байланыстыратын өрнек негізінде анықтауға мүмкіндік берді. Сіңірушінің басты жұмыс органы қашаудың топырақпен әсерлесуін модельдеу арқылы оның тозу сипаты мен қарқындылығын зерттеп, жарамдылық мерзімі мен тозуға төзімділігін арттыру жолы ұсынылды. Сонымен қатар сіңіруші қашауының бетіне қаптама жасау режимінің оңтайлы параметрлері негізделді.

Эксперименттік зерттеулер негізінде жұмыстың сапалық көрсеткіштерін сипаттайтын регрессиялық модельдер алынып, олардың талдауы авторға ұсынылған сіңіруші қашауының және қашаудың бетіне қаптама жасау режимінің оңтайлы параметрлерін анықтауға мүмкіндік берді. Өндірістік тексеру сепкіш сіңіргішінің толықанды шымға тікелей әр-түрлі шөп тұқымдарын себу технологиялық үрдісін қамтамасыз ете алатынын көрсетті.

Диссертацияның негізгі бөліктері бірқатар ғылыми-практикалық конференцияларда, патенттерде және жарияланған жұмыстарда толық баяндалды.

Диссертациямен жұмыс істеген кезде Д.Косатбекова өзін нақты ғылыми міндеттерді өз бетінше қоя алатын және табанды түрде шеше алатын қалыптасқан зерттеуші ретінде көрсетті. Ізденуші диссертациялық жұмыстың

мақсатын айқындауға байланысты зерттеу жоспарын, бағдарламасын және міндеттерін дайындады. Ұсынылған жұмыс органы сұлбаларын әзірледі, оларды зертханада дайындады. Лабораториялық және далалық эксперименттерді жүргізді. SolidWorks, ANSYS және LS-DYNA сияқты бағдарламалады қолданып модельдеу, оңтайландыру жұмыстарын орындады. Зерттеу нәтижелерін тұжырымдау және өңдеуді ұйымдастырды,

математикалық-статистикалық өңдеуді және алынған нәтижелерді дәйектеуді орындады, мақалалар мен диссертация мәтінін әзірледі.

Диссертация ҚР ҒЖБ ғылым саласындағы бақылау комитетінің PhD диссертацияларына қойылатын «ғылыми дәрежелерді беру қағидаларының» талаптарын қанағаттандырады, ал оның авторы Қосатбекова Динара Шадиарбековна 6D072400 «Технологиялық машиналар мен жабдықтар» мамандығы бойынша PhD докторы ғылыми дәрежесін беруге лайық деп санаймын.

Ғылыми кеңесшісі:
т.ғ.д., «Техникалық механика»
кафедрасының профессоры

Нукешев С.О.

